

LA IL·LUSTRACIÓ

LEUANTINA

Preu:
UNA
pesseta.

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA
DE
CATALUNYA, VALENCIA, BALEARS Y ROSSELLÓ

Any II

Barcelona, 1.er de Abril de 1901

Núm. 11

SUMARI

GRAVATS: Lo diumenge de rams á la Catedral de Barcelona (dibuix de Julio Borrell). — Decorativa, per Antón Ribó. — La benedicció de les palmes á la Concepció. — La fira de les palmes. — En Trinitat d'Alemaný (retrato). — Lo darrer sopar (quadro de H. L. M. Pinta). — Gethsemaní (il·lustracions de A. Utrillo). — Passos de la professó de Setmana Santa á Murcia: L'oració al hort; Camí del Calvari. — La adoració dels tres reys (pintura al fresch en la Seu de Valencia). — Absit y pila baptismal de la església de Sant Joan les Fonts (dibuxos de Berga y de Devesa). — Les falles de Valencia: La del carrer de Ruzafa (premi del Ajuntament); La del carrer de Maldonado (premi de «El Cabás»); La de la plaça del pintor Sorolla. — Barcelona antiga: Capella Marcús. — Caricatures.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Ferrán Agulló y Vidal. — A Jesús en sa passió (poesia), per Jacinto Verdaguer, Pbre. — Jesús...! (poesia), per Jaume Pomar y Fuster. — Nostres gravats. — Gethsemaní, per Miquel Costa y Llobera, Pbre. — La adoració dels tres reys (pintura al fresch en la Seu de Valencia), per Roch Chabas, Canonge. — La església de Sant Joan les Fonts, per Joseph Berga. — Les falles de Valencia, per J. B. — Sport, per J. Elías Juncosa. — Revista de Teatres, per L. F. — Rondalles catalanes il·lustrades: L'aucellet. — Bibliografia. — Curiositats y passatemps. — Anuncis.

MÚSICA: *O Salutaris Hostia*, per Trinitat d'Alemaný.

BARCELONA ANTIGUA — CAPELLA MARCÚS.

AVIS

Próximament repartirém als nostres subscriptors lo VALIOSÍSSIM REGALO corresponent al actual semestre, que consistirà en una preuada obra d'art altament patriòtica, deguda al celebrat pinzell del llorejat pintor catalá En Joan Llimona.

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA, desitjosa de correspondre á la acceptació constant que'l públich li ve dispensant no ha reparat en sacrificis al tractarse de obsequiar als seus abonats, y está plenament convensuda de que aquests sabrán apreciar lo seu desinterés y enlayrat patriotisme.

Lo baste-ball.—A Barcelona.—Actualitat.

Lo joch del basse ball, desconegut segurament de molts dels nostres llegidors, es un dels més simpátichs, y qual camp produheix més bonich cop de vista ab los seus jugadors en llurs llochs, en tan diferents posicions, accionant diversament, encara que dintre d'una general uniformitat, y ab la llesesa de moviments; donchs mentres la pilota, rápida com una bala, surt de les mans del pitcher, es rebutjada pel bateador, y casi instantaniament, mentres va en l'ayre, lo bateador guanya la primera ó segona posició, lo qui allí estava, guanya la següent, los jugadors del exterior corren á agafar la pilota, que es tramesa soptadament al centre del camp, la tensió es extraordinaria, tots están en

Fi d'una vaga.
— Ho entenéu axó? Los infelissos s'han estimat més tornar á treballar que continuar escoltant-me!— (Le Rire, París.)

moviment y resulta un quadro dels més agradables á la vista.

Aquest joch té'l seu origen en los Estats Units d'América, hon compta ab entusiastes y fervents partidaris y ab edificis al istil de nostres frontons, hon se jugan partits entre jugadors de diferents ciutats de vegades, que atrauen grosses masses de públich que acut á presenciar l'enginy, cop d'ull y finesa d'alguns jugadors. Del Nort d'América s'ha tramés á Cuba, hon se practica ab gran entusiasme, éssent la colonia cubana de la nostra ciutat la que dona'l major contingent de jugadors, després d'haverlo implantat en la nostra ciutat. Aquí ja fa uns sis anys se practicava en diferents camps y en la present temporada, que tan propicia ha estat al foment de tots los exercicis físichs, s'ha renovellat tan interessant joch en l'espayós camp de davant la iglesia en construcció de la Sagrada Família, hon cada día de festa á la tarde s'hi fan interessants partits que acut á presenciar un nombrós y inteligent públich, entre'l que sempre's veuen belles senyoretas, que seguexen ab viu interés lo joch.

Los clubs que actualment lo practican son lo «Minerva» y'l «Fe», ab dos contenint remarcables jugadors, com los senyors Plaça, Peris, Izquierdo, Moran y altres.

Es d'aplaudir la iniciativa dels organitzadors d'aquest sport á Barcelona, ja que ab llurs esforços contribuirán á implantar entre la nostra joventut un sport que es dels més higiénichs y agradables.

Lo joch del basse ball ab son principi de tirar una pilota y tornar-la valentse d'un bate, té molta semblança ab un tradicional joch catalá, que de segur molts dels nostres llegidors recordarán molt bé haver practicat, sobretot los que son de la Plana d'Urgell; nos referim al joch del *tetxo*, que consisteix, com tothóm sab, en fer anar una bola d'una banda al altra d'un camí ó camp llarch, valentse d'un bastó en forma de volant ó *tetxo*, guanyant l'acció d'un segón bando que juga en direcció contraria del primer y tracta de contrastar los seus moviments.

Al començar lo joch s'obía sempre'l característich:

- Aliri.
- Alós.
- Sí't trencó una cama— no'm vingas ab plós.

J. ELIAS JUNCOSA

REVISTA DE TEATRES

Liceu: Concerts. — Principal: Pepita Tudó. — Noveltats: La Vitaliani; L'alegria que passa; Scholando sulla terra (Arrán de terra). — Tivoli: Jesús de Nazaret — Eldorado: Polvorilla. — Gran-via: El barbero de Sevilla.

En lo Gran teatre del Liceu, la orquesta del meiteix y l'Orfeó Catalá han acabat ja sa tasca, coronant lo públich los esforços dels mestres Nicolau y Millet ab lo més franch éxit. Deu concerts s'han donat y tots ells s'han vist molt concorreguts. Del éxit obtingut, sens dupte l'Orfeó Catalá se'n ha dut la millor part, puix tot lo treball á ell confiat ha estat executat ab amor, ab justesa, sens discrepar, demostrant que tant los orfeonistes com llur mestre En Millet hi han posat lo coll á conservar la anomenada que anteriorment ha conseguit de ésser un dels millors Orfeons d'Europa, com axís ho digné lo mestre Ricart Strauss. La orquesta, en alguns concerts, va estar un poch insegura, com, per exemple, en la *Novena Sinfonia* de Beethoven; axó no vol dir falta de capacitat ni en la orquesta ni en lo seu director lo mestre Nicolau, sinó falta de preparació, falta de ensaig. Nostre públich comença ja á tenir lo paladar un poch delicat y no es cosa de

DEWET. — (Cóm está)
LO SOLDAT. — General; té'l posat inquiet d'un home que busca'l seu camí; nos dona l'esquena, ¡quín blanch més bonich!
DEWET. — No tiris pas, dimoni; es en Kitchener privarías á Europa d'un gran estratègich. — (Le Rire, París.)

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

ANY II.

BARCELONA, 1.er DE ABRIL DE 1901.

NÚM. 11.

LO DIUMENGE DE RAMS Á LA CATEDRAL DE BARCELONA, DIBUIX DE JULI BORRELL.

CRONICA DE CATALUNYA

HEM entrat a la primavera y per cert que no ho sembla. Los dies passen variables y humits, y a la montanya s'hi veuhen encara les neus del hivern. Som ja a les acaballes de la Quaresma y aquest temps sembla que li dongui més caràcter.

Se veuhen ja palmes y rams y a les parroquies preparen les professons de Setmana Santa, que si bé no son lo que eran en altres temps, no han perdut del tot lo seu modo d'ésser, particularment, les que fan lo curs per lo interior de la ciutat vella.

Barcelona no es la metxa de mitjants del sigle passat; però en arrivant la Setmana Santa y, sobre tot, lo Dijous y Divendres Sants, torna a pèndrer aquell tò seriós y formal que la particularisa y posa de relleu la seva religiositat, anant a visitar les nombroses esglesies ahon aquells dies se trova exposat lo Santíssim Sagrament.

*
* *

Varen equivocarse los polítics centralistes al imaginarse que havían ofegat ab ses mides draconianes l'esperit revifador d'aquesta terra, que tan potent venia revelantse des d'uns quants anys ensá. Si'l cambi de política operat en les esferes del govern central no ha tingut aquí ressó per lo que's refereix a la vida general de Catalunya, sí que l'ha tingut y ben marcat en lo que'n podém dir batechs del cor del poble. N'hi ha hagut prou ab l'axecament del decret de suspensió de les garantíes per a que's tornés a la lluyta franca y a la llum del día, y's recalquessin una vegada més los drets que té la nostra terra a la vida autònoma que des de tant temps ve reclamant en vá dels poders centrals.

Los *meetings* celebrats a Sitges, Vilallonga y Bellvís, y les vetllades polítiques que unes després de les altres se succeexen en diferents associacions, son prova de la equivocació soferta pels que creyan ab la mort del nostre renaxement polítich, y una demostració palpable de que quan una causa es justa no hi valen persecucions ni estats de força.

Lo que té rahó de ser va sempre avant, y lo altre... s'enfonza.

*
* *

La qüestió catalana presenta des d'avuy un nou aspecte, si bé molt exposat per les conseqüències que de ell poden sobrevenir, no menos espontani y empapat d'amor a la terra que les anteriors fases perque ha passat aquesta idea salvadora de la nostra Patria.

Un nombre d'elements valiosíssims, potser los més arriscats óls més impacients, han determinat anar a les eleccions. Lo projecte no es tan factible com sembla a primera vista.

Los interessos creats a l'ombra del estat actual de la política no s'estaran en vaga; posaran en joch totes les armes, farán ús de tots los procediments imaginables per a anular la força d'opinió dels nous combatents. Aquests, no obstant, son molts, son decidits, conexen los viarans y xaragalls que han de trovar en la nova vía, y no ignoran que poden ensopegar fortament durant la creuada.

Catalunya, la regió més explotada de l'Estat espanyol per los polítics sense escrúpols, té dret y ha de defensarse. Per a conseguirho ¿deu fer ús de les armes que té a mà? ¿ha de intentar portar homes honrats a les cambres, elegir aymadors de la terra catalana que salvin los nostres interessos del desgavell general que se apropa, ó bé ha de seguir contemplant com los esparvers de la política se menjan de viu en viu als fills de aquesta terra arruinant la agricultura, matant la industria y ofegant la justícia que es mare del dret?

*
* *

La comissió del Institut Agricol Catalá de Sant Isidro, va pendre possessió dies enrera de les sales laterals del Palau de Belles Arts y dels terrenos anexes al meteix, destinats a la Exposició monográfica de la trunfa, que aquella important associa-

LA BENEDICCIÓ DE LES PALMES Á LA CONCEPCIÓ.

ció catalana té projectada per als mesos de maig y juny vinents. Aquesta Exposició y'l desvetllament dels agricultors catalans que ve realisantse des de temps, poden donar molt bons resultats, no sols als metexos agricultors, sinó á Catalunya en general, ja que no sols viu la nostra terra de la indústria y del comerç, com alguns creuen, sinó que la agricultura es importantíssima branca de la activitat may desmentida dels seus fills.

Les distingides personalitats que se han encarregat de portar á terme la esmentada Exposició, totes prou conegudes y apreciades per llurs competentíssims treballs en pró de la agricultura patria, fan esperar que'ls resultats de la metexa serán fructuosos y de veritable importancia per la classe que tant dignament representan.

*
* *

En los teatres d'aquesta capital seguexen treballanhi les metexes companyes que hi actuavan l'última quinzena. Ha començat la tanda de beneficis, que anuncian lo final de la temporada. Entre aquestos ha sobresortit lo del gran actor y excelent director de la companyia de la Italia Vitaliani, que actúa al teatre de Novetats, don Carles Duse, posantse en escena l'hermós drama d'en Sunderman, *L'Onore*, qual interpretació fou molt justa, distingintshi admirablement lo beneficiat, que fou aplaudit ab entusiasme al final de tots los actes.

Al Liceu també s'han acabat los concerts que durant

la quaresma hi ha celebrat l'«Orfeó Catalá», junt ab la orquesta del meteix, dirigida pel mestre Nicolau.

Per á la próxima temporada de primavera están anunciats altres concerts, que segurament complaurán als devots de la bona música que, grat sia á Deu, avuy ja han dexat de ser poch en nostra terra; essentne una de les millors proves les discussions que s'entaulan cada vegada que té lloch algún acontexement artístich musical. Quan tant se discuteix, senyal que s'hi entent.

FERRÁN AGULLÓ Y VIDAL

LA FIRA DE LES PALMES.

A Jesús en sa Passió.

No estavau tan trist com ara
en vostra nativitat:
es un sol la vostra cara,
lo cor s'hi assoleya encara,
mes es un sol eclipsat.

JACINTO VERDAGUER, PBR.

JESUS...!

Jesús! Jesús! deixáu que repetesca
una y mil voltes lo meu cor ingrati!
Jesús! Jesús! deixáu qu'assaboresca
la celestial dolçor d'eix nom sagrat.

Perdonam, Deu d'Amor; á tes divines
mans ja retorn, y gracia jo t'implor...
¡Ay foll, que coroní ton Cor d'espines
mentres roses textia pel meu cor!

Ay foll de mi! Damunt coxins de seda
ab copes d'or bevía dolça mel,
mentres feya atança á ta boca freda
per apagar ta set vinagre y fell...

No't vull ofendre més; torna á abrigarme
sota'ls plechs fondos del teu blau mantell!

¿Los bens del món pogueren enganyarme
essent lo meu Amat tan rich, tan bell?

Jo t'am... jo t'am, Jesús! Tant temps hi havia
que per amors mundanes t'era ingrati!
Jo t'am, Jesús del cor, dolça alegría,
tesor de boniquesa y Caritat!

Aubades, flors, aucells, núvols, estrelles,
serafins, àngels, vérgens del Empir,
¿heu vist qui enclou les altes maravelles
del Amat bondadós per qui sospir?

¡Si ho ets garrí! La rossa cabellera
que te corona axuch mon amarch plor;
omple mon pit la dolça pau riallera
y fonguen mes besades lo teu Cor!...

De tes nafres les gotes carmesines
vull com les d'una bresca assaborir!
¡ay dolç Amor! eix embolich d'espines
no vull que't punxe'l cap m'ha de cenyir!

Ab bondat me somrius, amant me miras
y exclamas: — «Donam, filllet meu, lo cor»...
Frenlo, Jesús, no cal que més sospires;
ta veu m'ubriaga de celest amor!

Mes, Tu donam també ton Cor puríssim:
trenca les portes, Senyor, de lo meu pit,
y així ja t'amaré ab amor tendríssim,
ab l'amor que Tu'm amas... ¡infinít!

JAUME POMAR Y FUSTER

Palma de Mallorca.

NOSTRES GRAVATS

LO DIUMENGE DE RAMS Á LA CATEDRAL DE BARCELONA

DIBUIX DE JULI BORRELL.

Al honrar les planes de LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA ab un dibuix del reputat artista senyor Borrell, prou conegut entre'ls aymants del art de nostra terra, no hem de ser nosaltres los qui haguém de fer l'elogi de l'artista, puix nos ho priva la amistat que'ns lliga ab ell y la seva reconeguda modestia, ni creyém dever apuntar, encara que sia lleugerament, la fulla de serveys que han donat merescuda anomenada al esmentat senyor Borrell. Més que nosaltres y molt millor, parla l'hermosíssim dibuix que reproduhim en nostra primera plana, tractat ab un amor y cuydado tan gran que no sabem que admirar més, si l'ambient que en tot ell s'hi respira ó les gales d'execució que hi ha posat á doxo l'artista.

LA FIRA DE LES PALMES

La animació propia dels dies que precedeixen á la tradicional festa de la benedicció dels Rams, tan popular en nostra terra, trova en aquesta ciutat un camp apropiat en les espayoses vies de la ciutat nova, la Rambla de Catalunya particularment. Allá hi regna una animació extraordinaria durant aquells dies, y sobretot, la nit del dissapte, vigília de la festa, puix que, tement los venedors que'ls quedin palmes y rams, los venen á cap ó creu... Acompanyém unes fotografies d'aquell lloch per á donar una idea aproximada del aspecte total y de les parades.

LA BENEDICCIÓ DE LES PALMES Á LA CONCEPCIÓ

Si belles y alegroyes son les festes que se celebren ab motiu de la benedicció dels Rams á la Catedral, Santa María, Sant Pere y altres esglésies de aquesta ciutat, no menys ho son les que tenen lloch á la parroquia de la Concepció, que ab motiu de trovarse al mig d'un costat de ciutat nova hi aflueix una concurrencia extraordinaria. La professó que ab tal motiu surt, atravesant los claustres, per lo carrer de Lauria y seguint tota aquella bandada de cases entra per la porta principal del carrer de Aragó, té tanta cantitat de atractiu y resulta tan escaeyenta, que, segurament, es una de les notes més boniques de aquesta dies, que veurán ab gust los llegidors que la haguém reproduhida en nostres planes.

LO DARRER SOPAR, QUADRO DE H. L. M. PINTA.

M. Pinta, ab la gran seguretat que dona'l talent, ha afrontat totes les dificultats que presenta un assumpto semblant. La composició es simétrica: la alta finestra rodona se dibuxa al mig de la paret núa; la taula barra la tela ab una llarga ratlla dreta; los personatges asseguts ocupan l'espai ab regularitat y van vestits ab una metexa túnica blanca; la llum cau sobre la escena á contra claror y s'escampa ab igualtat sense produhir ni una sola nota de color en aquesta harmonia clara. Aquest hermós atreviment ha sortit bé á M. Pinta. Dins d'aquesta senzillesa de decoració, no hi há res que distrega la vista del acte diví que s'efectúa y sembla així aislarse de la realitat.

Una obra de tan bell estil merexia ben bé la recompensa que va concedirli'l Jurat de la última Exposició celebrada á París.

PASSOS DE LA PROFESSÓ DE SETMANA SANTA Á MURCIA

Si les professons de Setmana Santa que tenen lloch á Sevilla, son tingudes com les millors d'Espanya y á dita ciutat acuden molts nacionals y estrangers per á presenciaries, no menys interessants baix lo punt de vista de l'art, son los passos ó misteris que posseheix la ilustre confraría de N. P. J. Nazareno de Murcia. Cada un d'ells es apreciat com una valiosa obra d'art, y los fills d'aquella ciutat los tenen en tanta estima, que cuydan amorosament de la llur conservació y'ls fan obgete d'una veneració sens límits. Los dos que reproduhim avuy representan la Oració al hort de Gethsemani y la pujada al Calvari, y en abdós l'art hi brolla espontaniament y están curulls del misticisme propi de semblants obres.

EN TRINITAT D'ALEMANY

L'autor de la peça de música que acompanyém ab lo present número, es un d'aquells joves de temperament artístich, destinats, per son talent y notables estudis, á adquirir un honrés lloch en lo món musical.

Lo seu caràcter bondadós y caritatiu, fa que vibri en lo seu cor, ab més intensitat que'ls altres, lo sentiment piadós, y busqui, per tant, la seva vigorosa inspiració esbarjo en concepcions religioses, totes elles sentides y plenes de misticisme, celebradíssimes dels mestres cultivadors d'aquesta música y aplaudides igualment del nostre intel·ligent públich.

EN TRINITAT D'ALEMANY.

Autor de la peça de música que acompanya aquest número.

LO DARRER SOPAR, QUADRO DE H. L. M. PINTA.

GETHSEMANÍ

La lluna, ja pròxima al ple de la Pasqua, pujant clara y lenta per sobre'l Puig del Olivar y les altures de Bethfage, dexa veure confosament l'estol de galileus qui, acompanyant llur Mestre, penetran ab ell dins les conegudes ombres del hort de Gethsemaní. Fins alla Jesús havia continuat aquell últim parlament de supremes revelacions y de tendresa divina, començat a la taula del Censacle y recullit pel Dexeble estimat en tres capítols del seu Evangeli. Mes, arribat a Gethsemaní, se separa Jesús dels seus apòstols, y, acostantse no més als tres més íntims del seu cor, los diu: «Trista està la meua ànima fins a la mort. Així's declara possehit d'una tristesa capaç per sí sola de donarli la mort, y que fins a la mort metexa l'oprimirà. Es que'l cor de Jesús ha començat a sentir por y tedi mortal, angunia y abatiment. *Copit parere et tideri, copit untristari et mestus esse.*

¿Còm axí? ¿Qué hi há més impropí d'un Deu que la por, que'l tedi y la tristesa? La por es propía d'un ser abatut qui reconeix la seva impotència davant un perill. Lo tedi correspón a la vanitat de la criatura que arriba a tocar la buydor dels seus afanys y'l no-res de les seves il·lusions. La tristesa suposa contrarietat incompatible ab la felicitat suprema del Altíssim. ¿Còm axí, donchs, experimenta Jesús temor, tedi y tristesa, essent fill de Deu, persona divina?—Es que Jesús, fill de Deu, es també Fill de l'Home, com ell meteix s'anomena; y res més humà que'l temor, lo tedi y la tristesa en la nostra condició de mortals. Així Ell se manifesta ver home.

Però ¿còm aquella Humanitat adorable pot ésser víctima del temor, del tedi y la tristesa? ¿No està per ventura fruit de la visió beatífica aquella ànima en lo grau suprem de gloria des de l'Instant de la Encarnació? Sí, certament: l'home Jesús es *comprehensor benaventurat* en grau suprem de gloria des de que començà la seva vida humana; però al meteix temps es *viador* sobre la terra en la condició dolorosa dels fills d'Adám, y en

cos y ànima resulta susceptible de nostres dolors y mortals abatiments, fora la culpa. *Vere languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit.*—Tal com una muntanya altíssima no dexa de sofrir l'horror de la tempestat, encara que'l seu cim, més alt que les nubolades, se banyí en la serenitat lluminosa del cel pur; así la Humanitat del Salvador pateix efectivament dolors inenarrables en sa part sensitiva, encara que la part suprema de la seva ànima continui al meteix temps en la gloriosa serenitat de la visió benaventurada. Així Jesús, no sols es susceptible de patiments, sinó que es l'Home dels dolors.

Mes l'Home dels dolors coneix que, no solsament hi haurá entre'ls homes qui li neguí la seva divinitat, sinó també heretges qui no'l voldrán reconèixer per home verament tal, y altres qui tindran sa passió com una simple apariència. Veusaquí perque profereix Jesús aquestes paraules: «Trista està la meua ànima fins a la mort». Ab aquestes expressions nos vé a dir: «¡Oh raça d'Adám desventurada! Reconexme per ton Salvador. Mira que per a ésserho m'he revestit de la teva natura y m'he constituït en la teva condició trista y penosa. Aquí'm tens donant a mon cor la part més crescuda de la teva herència de llàgrimes y espines. Aquí'm tens més atribulat que cap altre dels mortals, fins a tal punt que aquesta sola tristesa seria prou per a donarme la mort, y fins a la mort de creu continuaré agonitzant ab la metexa tristesa!»

Allá, vers la espessura més fosca del hort, prega Jesús postrat en terra, sota'l tronch revellit de les oliveres, símbols de la pau y la misericòrdia. — ¡Deu pregant a Deu: solemne misteri!... Es que Jesús, vingut al món no sols per a redimirnos, sinó també per a donarnos exemple de vida, nos ensenya en la vera Humanitat lo que havem de fer en les hores de crisi angustiosa, en les desolacions del esperit: acudir a Deu per medi de la oració.

Y ¿còm prega Jesús? — « Pare, diu, si es possible, allunya de mi aquest calzer; mes no se faça la meua voluntat, sinó la vostra». — ¿Qué es axó? ¿Repugna ara'l Fill del Home beure aquell calzer de la passió y la mort que Ell meteix ab tal ardor desitjava?—No: Jesús tan sols expressa la repugnància de la seva part sensible, de sa voluntat inferior, repugnància sense la qual no hauria resultat penós aquell sacrifici que anava a oferir. Al meteix temps formula l'acte suprem de resignació ab que sa voluntat humana se subjecta a la voluntat del Pare, que es sa propía voluntat divina.

¡Ay! amarch sobre tota amargura es lo calzer que ha de beure'l Salvador. Pel seu cos significa les dolors més aspres que s'hajan de patir may damunt aquesta terra tan fèrtil en sufriments; pel seu cor les desolacions y penes més terribles que's pugan donar en aquest món d'angunies mortals. Prou tenia Jesús abans coneixement claríssim de la seva futura passió; però ara se fa representar en la seva imaginació lo que preveya abans ab la seva intel·ligència; y la imaginació precisament es la facultat que commou lo sentiment humà, fent

vibrar ab ses imatges les fibres del cor. Allá, en lo retaule vivent de la fantasia, veyá Jesús horriblament detallades totes les penes de la pròxima passió y mort, la traició de Judes, la fuyta dels dexebles, la negació de Pere, la perdició d'Israel deiciada y la ruina de sa patria. Es més: totes les horrures de la família humana li estavan allá presents. Allá'ls escitadors y les persecucions que sofriria l'Església, allá tots los delictes y pecats de totes les generacions, axí de les ànimes que arriarian a salvarse com d'aquelles qui se farien inútil la efusió de la sanch redemptora. ¡Horror! Y de totes aquestes abominacions de pecat, que Jesús aborreix ab tota la força de la seva santedat infinita, de totes se'n veu Ell cobert y revestit, com se veu cobert ab l'horrible vesta d'infàntia un condemnat al últim suplici. ¡Oh agonía inefable! Jesús sent sobre'l seu cor la opressió de tots los pecats del món, perque Ell se'n es carregat com única víctima expiatoria.

Déus vegades s'es aixecat Jesús del lloch ahon estava postrat en oració, y es anat a veure'ls tres apòstols preferits, avançantse que vetllessen y fessen oració com Ell. Cada vegada'l Mestre celestial ha trovat que sos dexebles estavan adormits. ¡Ah! mentres dormen los bons, no dormen ni descanen los enemics de Jesús, dedicats a maquinacions infernals... Y ¿no es axó lo que passa avuy meteix? Altres enemics del Salvador avuy día no's donan repós en ferli guerra, en aixecat contra Ell totes les potestats del sigle, per a destruir sa realesa y borrar fins y tot l'últim rastre de sa llei sobre la terra. Y nosaltres, cristians, dormim lo somni de l'apatia y del descuyt, quan caldria vetllar y pregar a fi de no caure en la temptació qui nos revolta. A nosaltres també endreça lo bon Jesús la reconvençió que feu a sos apòstols: «¿Axí no heu pogut vetllar ab mi? Vetllau y pregau, perque no entreu en la temptació».

Rebutjat per la són persistent de sos dexebles, torna Jesús per tercera volta a la oració, en la qual sembla que'l cel no l'escolta, y arriba a lo més intens de sa desolada agonía. *Factus imago, prolixius orabat...* Mes veusaquí que li apareix un angel del cel, confortantlo. ¿Serta per ventura Sant Miquel, l'arcàngel Custodi de la Església, qui ha de portar la senyera de la creu en lo día del Judici?—Aquell esperit angèlich, per a confortar la sensibilitat del Fill de l'Home, desplega davant la seva imaginació les futures victories de la Església, les magnificències de santedat que havia de produhir la terra fecondada per la sanch redemptora, les heroiques virtuts d'innombrables fills de la humana flaqueza, les esplendoroses legions dels escullits... Davant aquesta representació imaginària, que influeix sobre la sensibilitat, lo cor de Jesús, comprimit per la pena, comença a dilatarse. La sanch de Jesús, que abans ab l'abatiment y la tristesa se retirava, experimenta un impuls d'expansió... Y axí, del contrast entre les dós impressions contraries y successives, resulta aquella misteriosa suhor de sanch que humiteja'l cos del Salvador y arriba fins a regar la terra. *Factus est sudor ejus sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.* (1)

¡Ah! sí: lo cor de Jesús s'avença a sos enemics en la efusió de sa propía sanch! Ell meteix es qui la brinda y la ofereix a tot lo món que per ella ha d'ésser redimit... Degotant encara d'aquella suhor, se presenta Jesús de bell nou a sos dexebles, y'ls diu: «Alçauvos, aném: aquell qui m'ha d'entregar ja s'acosta». Y axí, ab serenitat sublim y generosa, surt a camí a sos perseguidors y al meteix Judes... *Quem queritis?... Ego sum...*

MIGUEL COSTA Y LLOBERA, PERE.

(1) Així explica la suhor de sanch de Gethsemaní un teòlech contemporani, R. P. Lluís Billet, S. J.

PASSOS DE LA PROFESSÓ DE SETMANA SANTA Á MURCIA

L'ORACIÓ AL HORT

CAMÍ DEL CALVARI

LA ADORACIÓ DELS TRES REYS

PINTURA AL FRESCH EN LA SEU DE VALENCIA

LES més fràgils entre les pintures antigues son les fetes sobre lo fresch, com se sta que casi no es possible mudarles de lloch per a preservarles de humitats. Dins lo Capítol d'esta Seu encara's conserva una de les poques mostres que a Espanya hi há d'esta mena de pintures del quinzen siglo. Los Reverents senyors de Capítol d'esta Esglesia, abans de tenir acabada d'obrar la Seu, volgueren fer pintar per manera desusada y remarkable les parets y cruers del cap de la capella major dalt a baix: primer la clau y entorn d'aquella un tro de seraphins, ornat d'or fi molt bell: en cascún pany dels canes dos àngels ab ses ales sombrades d'or fi y de belles colors: los cruers ab fullatges y ab fruyts d'or fi: les finestres d'or fi y atzur: en lo enfront davall les finestres una historia y en los altres espays los Apóstols. Per a fer tot açó, fou mester buscar un molt notable artista, un egregi Mestre de pintura sobre lo fresch, com se pertanyia a la empresa que's meditava.

Lo somni d'estos bons canonges era molt natural. La donchs los Bisbes de Valencia pujaven des de esta Seu a la de Roma: y'l Prelat d'aquesta ciutat, lo Cardenal de Valencia, era'l Vice-Canceller de la Universal Esglesia: no tenia, puix, res d'estrany, que est honorable Capítol tingues tals y tantes pretensions y fes tals profertes. A 21 de maig de 1469 s'era cremat lo retaule major, que era d'argent y estava en aquell jorn empaliat ab los draps de ras y'ls de brocat que en les festes més

solemnials s'acostumaven posar. Com les parets y bóvedes restaven ennegrides pel fum, havia obs de fer un gran reparament de la destruhició ocorreguda y esborrar la desgracia que ns portá la palometa de Cinquagesma: en lloch de lo que denans hi havia hagut, volgueren posarhi altra cosa molt millor.

Finaliter, los Senyors de Capítol, sabedors de que a Castella, ó com ací's dfa la donchs *in regno Hispania*, n'hi havia un florentí, mestre molt afamat (qui pintá, segons pareix, lo claustre catedral de Lleó) li enviaren Mossén Joan Ridaura, beneficiat d'aquesta Seu, per a que'l fes venir. A juhí del Capítol, era Mestre Nicholau un gran artista, *pictorem egregium*, en la que's diu pintura sobre lo fresch. A cercarlo aná En Ridaura, no sabém quan (per supost seria après de maig) y a 6 d'octubre ja era tornat a Valencia, havia Mestre Nicholau passat una malaltia a casa d'aquell y fins s'eren cobrades totes les despeses fetes en anar y vindre. No sabém quantes vegades estigué pres d'enfermetat lo mestre florentí, més los comptes diuen que en febrer y juny de 1470 cobrá lo cirurgia deu lliures y l'apotecari noranta sous (lo que en aquell temps eren quantitats molt impor-

tants per a semblants coses): lo jorn meteix se pagaren los travalls fets per denegar la casa del mestre (com fos molt bruta per causa del accident que li sobrevingué): també lo lavar de dos parells de llençols y dos mitges tovalles y un tovalló, la qual roba era molt sutzia per lo accident. Ademés, lo moço que tenia, se'n fugí de son mestre y se'n portá les claus del amo quan est se'n aná a jaure al espital de En Sorell. Los Senyors de Canonges manaren pagar les despeses y necessitats en la malaltia d'aquell ocorregudes, encara que per causa d'est meteix accident se desavengueren ab lo mestre. No's sab lo jorn precis de la mort de Mestre Nicholau, mes consta que ja en 13 de març de 1471 se feren almonedes de tot ço que dexá: en junt valgué tot nou lliures dotze sous sis diners. ¡Segurament no son gran riquesa 36 pessetes 9 céntims!

Alguns captiris se porien fer a açó de saber quina fou la sua malaltia: no está fora propòsit lo pensar que'l vi d'esta terra era massa soberch per a ell, hom florentí, acostumat a la claresa de Italia. Lo desavindres ab lo Capítol a les hores del esmentat accident, nos fa creure, que la malaltia era voluntaria ó buscada: depuys la sutzesa dels llençols y de la casa, y'l fugirsen lo moço, tot sembla poca *sobrietat* en la conducta de Mestre Nicholau.

La obra mestra que avuy resta del pintor florentí es lo fresch de la *Historia dels tres Reys*, ó com ara diriem, la Adoració dels Reys, que pintá al Capítol de la Seu per assaig que los Reverents Canonges li feren fer, per saber a ulls ço que faria, ans que pintas en lo cap de la Capella major. Lo fotogravat que va al cap davant d'est treball, representa la historia de la Adoració dels Reys *com ara está*, destruhit per les humitats que pel temps aquí hagué. Ixen de Jerusalem los tres Reys ab gran comitiva de cavallers: al davant van los anyafils y al darrera tres atzembles ab los presents: l'or, l'incens y la mirra: passen per un pont molt arquitectònic y abaxen a una vall: al voltant encontren la Ver-

ge Maria ab lo Nin als genolls y endarrera lo prom Joseph: *et procedentes adoraverunt eum.*

En lo llibre de la pintura d'esta historia hi há datos molt curiosos. Se gastaren cinquanta pans d'or per daurar la má dreta de la Maria y en certa part del mantell y lo Jesús y altres llochs: cent pans d'argent per les lletres que son en lo entorn de la historia, y cinquanta pans d'or per obs de tornar á daurar les lletres de la dita historia, com les que primer foren fetes fou mester desfer, per quant foren errades.

Depuys, á suplicació del Magnífich Mossén Johan Pelegrí, canonge, lo Capítol va acordar que lo Mestre Nicholau acabás la historia, perque no restás, axí imperfecta, ab pacte que á càrrech del dit mestre vingués lo acabarla de mans tan solament, y que ara ho fes en poch temps, ara en molt, li donarien certa quantitat estallada: més encara, totes les altres coses necessaries per obs de la dita pintura. Portant á efecte est acort, se compraren cent pans d'or y trenta d'argent per redaurar y reargentar la dita pintura y recórrer aquella, per algunes erres que hi havía, axí en les lletres gòtiques com en altres parts. Item més, foren mester dues onces de atzur per al mantell de la Maria, siça

blanca de Pisa, adceró y altres frasques, que los pintors cascún día demanaven. Quan ací aplega lo escriptor del llibre dels comptes, diu axí: «Deu que'ns guart de pintors». A Mestre Nicholau li ajudá altre apellat Mestre Baró, y un altre que's día En Johan de Oliva daurá les lletres entorn la historia dels tres Reys.

Per los fotogravats que publiquem, podrém veure qualque cosa de lo que era lo fresch esmentat, més no es possible conèixer lo mèrit vertader sols mirant lo primer, destruhit com està l'original y velada la copia pel puntillé. Nincara acudint al Capítol y pujant per una escala de gat, podrém cumplir lo just, si bé admirarém en l'original la riquesa del debuiç, la composició y fins lo colorit, puix tot açó es fort bell; més restarém anyorats per lo que hi fall. Esta dificultat precisament ha estat lo motiu que impulsat ha lo desig de haverne una representació lo més exacta possible de lo que fou en lo quinzén sigle lo quadro del mestre florentí. Per ço estém satisfets de la sort de gosar de l'amistat d'un artista pèrit, no sols en lo debuxar, més encara aventatjadíssim en lo que podrém dirne arqueologia de les arts plàstiques migevals. Lo desencantador del quadro ha estat En Joseph Aixa, professor d'esta Escola de Belles Arts, restaurador

de nostra Llotja é de les Torres dels Serrans. Ab vera constancia romana ha pres los datos que donava una ampliació fotogràfica de 0,41 x 0,26; la ha anada estudiant per troços, confrontantne la veritat de lo que aquí creya veure ab l'original; completava lo que faltava á les figures del primer terme, repetides á la exida de la ciutat. Per aventura, en l'original les figures que han quedat conserven encara totes lo cap ó quelcóm més; açó ha fet possible l'adevinar la postura dels membres que hi fallien. Los arreus dels personatges, quan no s'ha trovat rastre d'ells en lo quadro, s'han copiat de debuxos y estampes d'aquella época, que era ço que feya Mestre Nicholau, qui no sabia de segur com anaven vestits los orientals al temps de la Adoració. Dos dels cavalls que'l pintor se dexá sens brides ni selles, axí han quedat en la restauració.

Més fácil es imaginarse tot ço d'un quadro nou, com en son temps ho feu lo mestre florentí (si no es que prengué los cartons d'algún altre), que tenir que dar vida á un quadro com est, ja mort y destroçat, traent del meteix lo necessari per son complement, en axins que'l renovellador puga dir: «Lo que hi há més, es lo que hi havía en temps de Mestre Nicholau: si ell reparás á les hores son treball, axins com jo ho faria». E de tal guisa ho ha fet En Aixa, que hem hagut gran conhort en ohir un notabilíssim pintor d'esta Escola: «Més val lo ara debuxat, que lo que'ns pintá lo Mestre Nicholau».

Les lletres del entorn estaven casi totes borrades, sols quedava una ratlla sancera. Esta'ns ha dit lo gran que podia ser la llegenda que faltava. Los dos últims mots de la esquerra acotaven l'evangeli de la Adoració y senyalaven lo lleterero que enfront hauria pel temps, mes no venía bé á les lletres que cabien: faltaven en una part, y sobravenne en l'altra: sens dubte se havia buscat un text litúrgich; en efecte, s'era tret del *Communió* de la Missa del día: copiantlo d'aquí, com s'ha fet, tot ve bé.

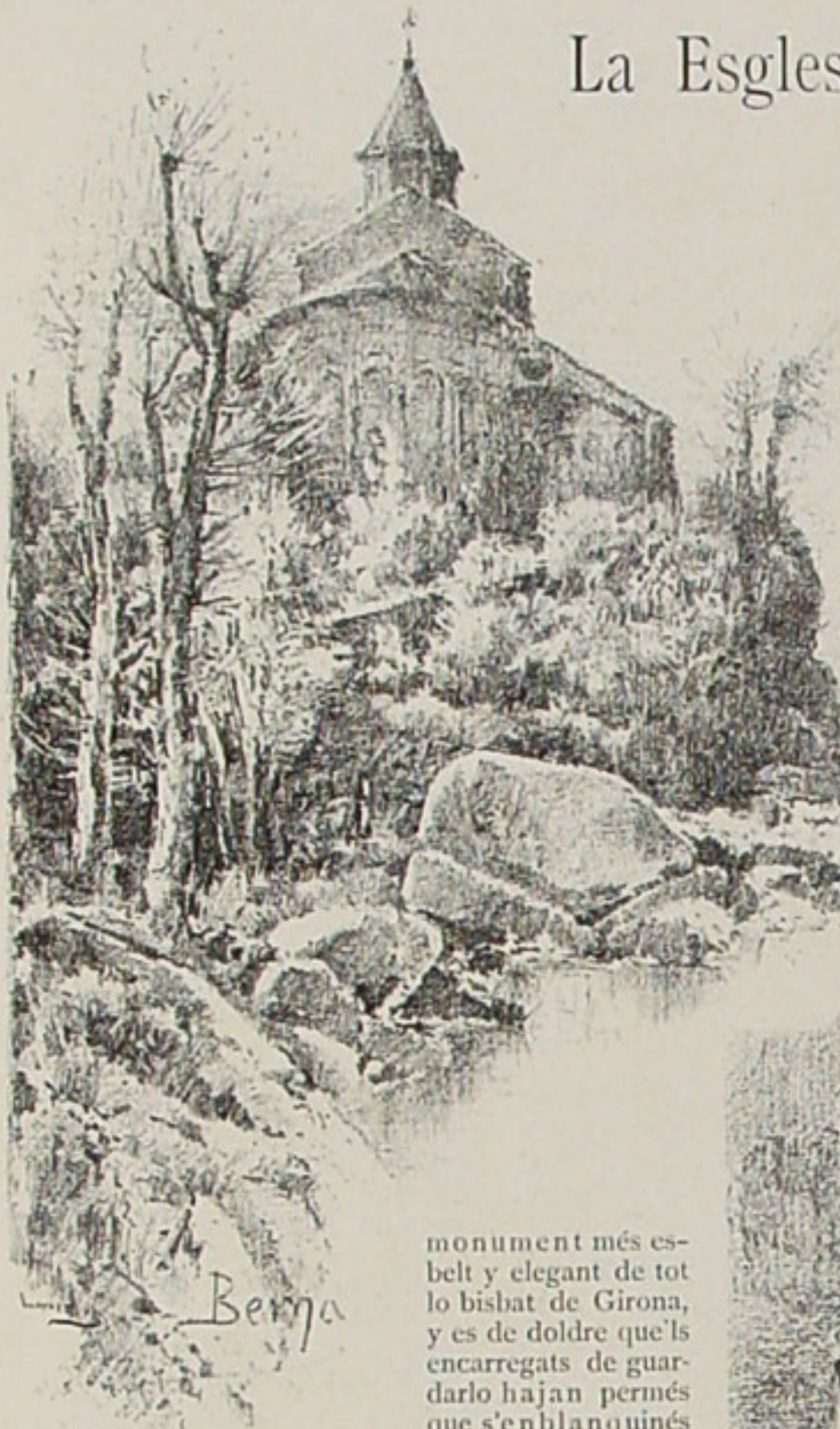
Gran cosa seria la restauració d'este fresch, molt ho tenim al cor, mes conexent qui escriu açó, que per á obs de reduir á pràctica tan bon desig, lo primer era l'estudi arqueològich, ha instat á que'l fes qui sabia bé ferlo. Si bona crítica li senyalás qualque defecte, hi há temps per corregirlo. De totes maneres, seríem deutors al Mestre Aixa de que's pogués acabar lo fresch de la Adoració, que la mort de Mestre Nicholau dexá sens rematar y lo temps ha posat tan gran empenyo en borrarlo de les parets del Capítol de la Seu de Valencia.

ROCH CHABAS, CANONGE.

N. B. Posathi he tot mon seny en escriure com á Valencia parlaven y ab la ortografia aproximada del quinzén sigle. Perdonen qui açó llegirán si no ha tingut millor succés mon afany.

La Esglesia de Sant Joan les Fonts.

INOMBRABLES SON les obres d'art que escamparen per la nostra terra los nostres antepassats, portats per la fe y pel seu constant amor a les belles arts y a la patria, molt més arrelats aquestos sentiments en lo cor dels nostres avis que no ho están avuy día en los nostres, á pesar del temps transcorregut.

No's trova cap encontrada de Catalunya sense la seva hermita, capella ó santuari, que corrobora lo més amunt apuntat. Elles son ressor de lo que sentían y pensavan les passades generacions, y en elles podem aprendrehi molt los homens de avuy.

Y entre totes elles, la que doném á conéixer als llegidors de LA IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó L·L·E·V·A·N·T·I·N·A, es una de les més preuades.

Aquesta construcció es la més important de la comarca olotina, y una de les esglesies romàniques més notables del bisbat de Girona. Situada vora'l Fluviá y en la cloterada més arreconada del poble, fou edificada pels benedictins de Sant Víctor, de Marsella, que imprimiren en ella no sols la solidesa y les regles de construir en sa época, sinó'l bon gust y la estètica cristiana, qualitats que encara no estavan ben desenrotllades en nostra Catalunya en la construcció de temples dedicats al culte. Es lo

monument més esbelt y elegant de tot lo bisbat de Girona, y es de doldre que'ls encarregats de guardarlo hajan permés que s'enblanquinés ab calç tot lo interior y no hajan fet cap pas per á restaurarlo.

S'ocupa de aquest monument en lo tomo IV de *Notícies històriques* que actualment s'está imprimint, titolat *Colecció diplomática del comtat de Besalú*, lo notable historiador don Francisco Monsalvatge, publicant una nombrosa colecció de documents inédits, que servirán per á ilustrar la historia de aquest edifici, obra capdal de la edat mitjana en la comarca olotina.

L'absis y la pica baptismal, que son lo que fidelment representan los dibuxos ab que avuy honrem les nostres planes, donarán clara idea als llegidors del gust artístich dels artífices de aquella época y del reconegut y ben palpable mérit de aquesta construcció, y segurament que ells, com tots los vers amants del art, se doldrán del abandono en que's trova aquesta tan preuada joia del art románich, quins fan vots perque arrivi prompte lo día de sa restauració, que per cert, costaria relativament ben poch.

No cal dir lo molt que nosaltres ho desitjém y la satisfacció que sentiríam si les nostres paraules podían decantar la balança en aquest sentit.

JOSEPH BERGA

Olot, 1901.

(Dibuxos de Berga y de Derroca.)

LES FALLES DE VALENCIA

JA en altra ocasió varem parlar extensament de lo que eran aquestes festes que la ciutat del Turia celebra la diada de Sant Joseph. No tornarem, donchs, a explicarles, y si solsament dirém que des d'uns quants anys y gracies á la iniciativa de la societat valencianista *Lo Rat Penat*, ha augmentat considerablement la afició de aquells veïns á les tradicionals falles, degut segurament als premis que oferexen l'Ajuntament y les principals associacions de aquella ciutat.

Aquest any n'hi há hagut per tots los gustos, y, com sempre, han estat celebrades ab les corresponents *bescuitaas* y amenisades ab *xarangues*, *don-saynes* y *tabalets*.

Quatre eren los premis que's disputavan y tots quatre estigueren exposats en los aparadors del establiment del senyor Amador. Lo del Ajuntament consisteix en un circol de sàti, ab flors pintades al oli y ab la següent inscripció: *L'Excelentíssim Ajuntament, Falles de Sant Joseph*. La llança que lo sosté está coberta de vellut y llaços de seda. Lo del *Rat Penat* es altre regalo de indiscutible mérit. Es un bonich estandart fet de pergamí, en lo que's llegeix: *Lo Rat Penat, premi, Falles 1901*. Está adornat ab cintes de color y fulles de lloer. Penjan d'ell dos cordonets de seda grana que sostenen un capritxós diploma y capsa l'asta lo símbol de la societat. Los de les societats *El Cabàs* y *Els Tres Tornillos* no desdiuen per á res lo bon humor y gust artístich dels fills de Valencia.

Lo temps variable de aquells dies deslluhi en part la festa, però no fou lo suficient per á ayualirla; ja que les músiques aprofitavan les ullades del temps, per á tornar á caragolárlashi. Lo governador y l'alcalde feren la visita de costum á primera hora y més tart va passarhi lo Jurat, compost per lo tinent de alcalde senyor Pastor, president, y'ls senyors Juli Cebrián, Eugeni Carbonell, Antoni Guerrero, Joan B. Peris y los regidors senyors García de Cáceres y Gori. Lo fallo que va dictar dit Jurat, fou lo següent: Premi del Ajuntament á la falla dels carrers de Ruzafa y Cirilo Amorós: lo de *Lo Rat Penat*, á la de la plaça de les Comedies: lo de la societat humorística *El Cabàs*, á la del carrer de Maldonado, y'l de la penya *Els*

LA DEL CARRER DE RUZafa. — (Premi del Ajuntament.)

LA DEL CARRER DE MALDONADO. — (Premi de «El Cabàs».)

LA DE LA PLAÇA DEL PINTOR SOROLLA. — (Fots. de nostre corresponçal Martí Vidal.)

Tres Tornillos, á la de la plaça del Príncep Alfonso.

Entre les tres que acompanyan aquestes notes hi há la guanyadora del premi del Ajuntament. Representa una montanya en qual cim hi há los avenços moderns, representats per lo fonógrafo y la llum eléctrica; á la part baixa d'una bola del món, un rellotge dels que marcan les vintiquatre y al cap d'amunt de la metxa lo sigle XIX y sobre de aquest lo nou sigle, figurats per un vell y una criatura. Al peu de la montanya hi há una parella de *llauraors* admirats...

Les altres, una va guanyar lo premi de la societat *El Cabàs* y l'altra es la de la plaça y carrer del pintor Sorolla.

Com es sapigut, aquestes falles se creman la nit de Sant Joseph y donan peu á molta tabola. La musa popular no está en vaga en tals festes y sempre treu lo nas en un sentit ó altre. Aquest any la nota política es la que ha sobressortit y ella dona sempre idea del estat de la opinió pública. Com á mostra de les moltes estrofes que's veyan per les cantonades, copiém la següent:

Bones carteres de Rússia,
molt bones les de París,
peró als pillos els agraen
les carteres de Madrid.

Los organísadors de algunes d'elles publiquen fulles en forma de diaris, que constituexen un recort de la festa. La del carrer de Maldonado n'ha publicat un, del que copiém les següents estrofes:

LA CALAMITAT MÉS GRAN

Que del cel mos assolten pedres grosses
com rodes de molí sense forat.

Que vent huracanat sempre arrastrantmos
mos porte per el aire deu mil anys.

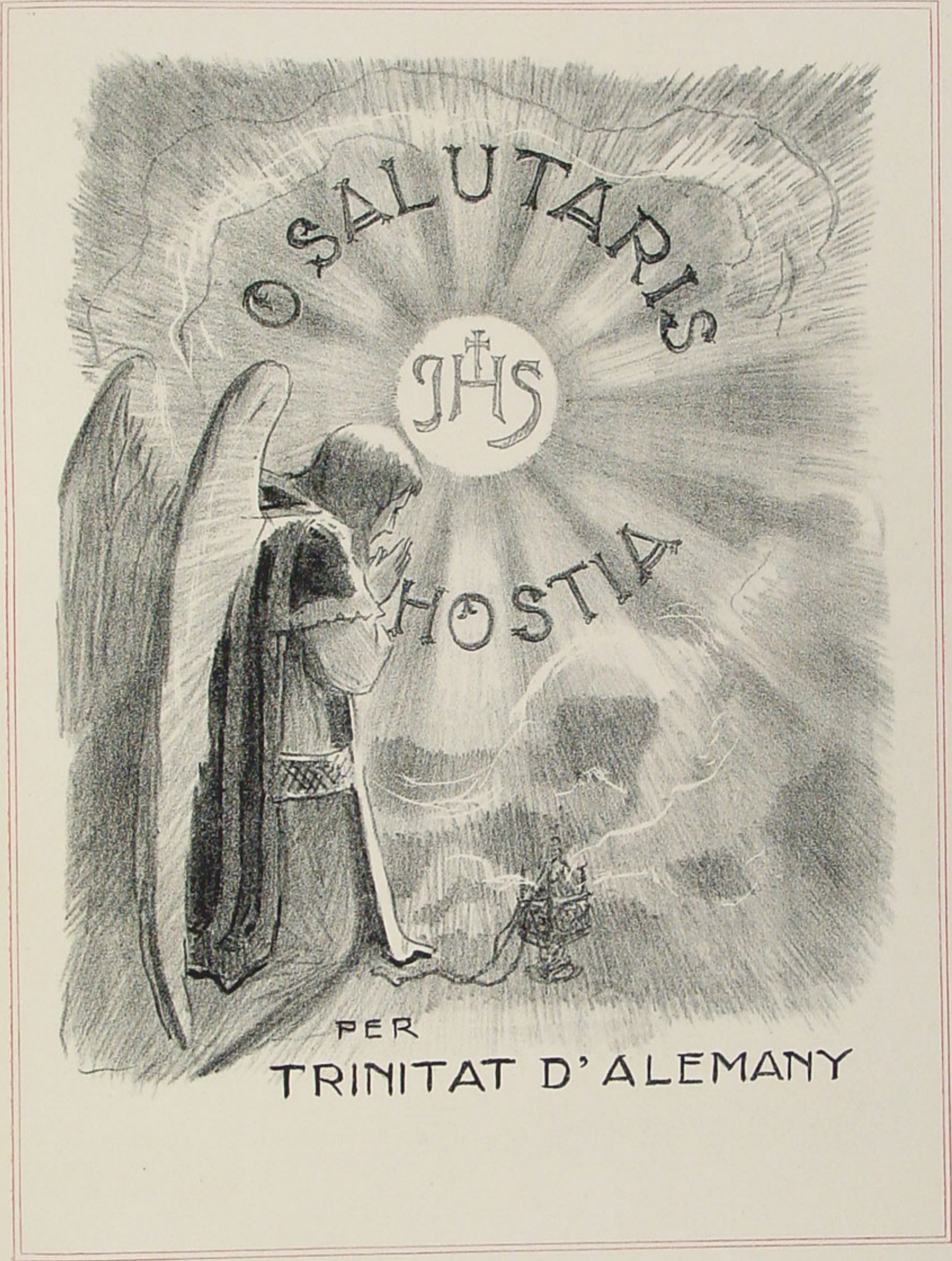
Que les oles bravies tot ho arrasen
no dexant ni pa mostra res plantat.

Que un incendi horrorós á Espanya acabe
no quedant pa contarho ser humá.

Y si creus que lo dit es poch encare,
que mos vinga Sagasta á governar!

J. B.

PER
TRINITAT D'ALEMANY

O Salutaris Hostia.

Per Tenor y ab acompanyament d'Órga

TRINITAT D'ALEMANY.

Poe á poe.

Cant.

Órga. *dol.*

O sa - lu - ta - ris O sa - lu - ta - ris hos - ti - a que coe - li

pan - dis que coe - li pan - dis hos - ti - um Bel - - la

pre - - munt pre - - munt hos - ti - li - a

The first system of music consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'pre - - munt pre - - munt hos - ti - li - a'. The middle staff is the right-hand piano accompaniment, featuring a rhythmic pattern of eighth notes with slurs. The bottom staff is the left-hand piano accompaniment, consisting of simple chords and rests.

da - - ro - bur da - - ro - bur fer au - -

The second system of music consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'da - - ro - bur da - - ro - bur fer au - -'. The middle staff is the right-hand piano accompaniment, continuing the rhythmic pattern of eighth notes with slurs. The bottom staff is the left-hand piano accompaniment, consisting of simple chords and rests.

xi - li - um Bel - - la - - pre - - munt

The third system of music consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'xi - li - um Bel - - la - - pre - - munt'. The middle staff is the right-hand piano accompaniment, continuing the rhythmic pattern of eighth notes with slurs. The bottom staff is the left-hand piano accompaniment, consisting of simple chords and rests.

pre - - munt hos - ti - li - a da - - ro - bur

The fourth system of music consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'pre - - munt hos - ti - li - a da - - ro - bur'. The middle staff is the right-hand piano accompaniment, continuing the rhythmic pattern of eighth notes with slurs. The bottom staff is the left-hand piano accompaniment, consisting of simple chords and rests.

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

4

fer au - xi - - - li - um

The first system consists of a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in grand staff. The vocal line has a melodic line with a long note on 'xi' and a fermata over 'li'. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line in the left hand.

o sa - lu - ta - ris o sa - lu - ta - ris hos - ti - a que cœ - li

The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a melodic line with a fermata over 'a'. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line in the left hand.

pan - dis que cœ - li pan - dis hos - ti - um, o sa - lu - ta - ris sa - lu - ta - ris

The third system continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a melodic line with a fermata over 'um'. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line in the left hand.

hos - ti - a o sa - lu - ta - ris hos - ti - a

The fourth system concludes the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a melodic line with a fermata over 'a'. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line in the left hand.

LIT Y ESTAMP. de MÚSICA de M. HEREU.- ARAÇON, 257 BARCELONA.

servirli plats fets á esgarrapades y de qualsevulla manera, tant més quan ja'ls ha tastat altres voltes ben preparats y fets ab tot cuydado.

Entre altres peces, se cantá últimament *Los Segadores*, que feya prop d'un any, per considerarse cantar pecaminós, s'havia prohibit per l'autoritat llur execució. No cal dir que *Los Segadores* foren rebuts ab grans aplaudiments, essent repetits y cantats pel meteix públich á peu dret.

La companyia de la senyora Tubau de Palencia, que actúa al Principal, ha estrenat una comedia de don Ceferino Palencia, titulada *Pepita Tudó*. Es aquesta una obra que en apariència sembla gran y no ho es; fa com una taronja ab molta ufana y que expremuda no ompla de such ni un didal. Se la pot considerar com una obra d'espectacle, puix sa finalitat no es l'efecte dramátich, sinó impresionar al públich ab magnífiques decoracions, rics trajos y molt moviment de gent en la escena. Lo senyor Palencia es un bon autor, mes també es empresari, y en la *Pepita Tudó* hi ha treballat més l'empresari que l'autor. Inspirantse en la *Corte de Napoleón* y en *La duquesa de La Valère* y altres de la metexa cullita, n'ha volgut fer una pel seu consúm y's va agafar á la cort de Carles IV, falsificant un xich la historia. L'obra, per axó, mereix ésser vista y fou ben rebuda pel públich.

A Novetats hi contínda treballant la companyia italiana de la notable actriu Italia Vitaliani.

Quan en la revista passada donarem nostra opinió sobre la Vitaliani, sols la havíam vista en dues ó tres obres; més ara que hem tingut ocasió de véurela treballar en moltes altres, referim nostre primer judici. Es una artista de veres: té una flexibilitat de facultats que permet que s'adapti á tots los géneros. L'hem vista en *Magda*, *La dama de les camelias*, *La locandiera*, *Frou Frou*, *La Tosca*, etc., y en totes nos ha agradat y'ns ha fet sentir. Lo públich s'hi mostra esquerp; no sabem per qué.

Dues obres de autors de la terra ha estrenat la Vitaliani: *L'alegría que passa*, d'En Rusiñol, y *Arrán de terra*, d'En Guimerá.

L'alegría que passa fou traduñida per un dels actors de la metexa companyia, y encara que la traducció ha estat feta ab mo't cuydado, creyém que se'n podia treure més partit. La Vitaliani fent lo paper de *Zaida*, y en *Rizotto* en lo de fill del alcalde, varen estar molt bé. La llarga escena que tenen al mig de l'obra y que quan se feya en lo Tívoli resultava pesada, en lo teatre de Novetats se va fer interessant, plena de vida, va ésser feta com sens dupte la va pensar lo seu autor. Tant aquest, com lo traductor y'ls artistes, varen ésser molt aplaudits.

Scivolando sulla terra (*Arrán de terra*), d'En Guimerá, ha estat un fracás, y ho sentim no sols per lo seu autor, sinó també per la Vitaliani, que fins ara no havia sentit més que aplaudiments y esclats d'entusiasme y ab aqueixa obra hi va veure fredor y mostres de disgust, y axó que lo drama va ésser interpretat pels artistes ab amor, ab verdaderes ganas de ferlo surar. No volém pensar lo que hauria passat si la arriba á posar en escena qualsevulla altra companyia.

Scivolando sulla terra sembla feta ab peu forçat, com si En Guimerá hagués volgut fer una nova *Zaida*, prenent patró d'aquesta obra. La d'En Guimerá resulta falsa, falsos los personatges, falses les situacions, y es més immoral que *Zaida*.

Un advocat té una querindanga. Aquell es casat y la fulana ho sap, però no'n fa cabal fins que comença lo drama. A les hores es quan se sent gelosa de la muller del seu estimat, y al saber que un xitxarel lo está enamorat de la dona del advocat, l'ajuda per á veure si faltant la muller al marit, aquest dexa á la dona propia y se'n va ab ella, ab la querida. Però no passa axís, puix l'advocat, que en tota l'obra's mostra molt enamorat de la fulana é indiferent ab la seva dona, fins al punt de permetre que aquella se'n burli, acaba per dexar á la querida y anarsen ab la muller, y de resultes aquella's mata...

La acció, com se veu, no té res de nou, sembla calcada d'altres obres; los personatges están mal dibuxats y obran sense llógica, hi há situacions que sols se comprénen atés lo poch raciocini dels personatges.

Al Tívoli s'ha fet la reprisa de *Jesús de Nazaret*, d'En Guimerá, estrenada ab gran éxit fa alguns anys al teatre de Novetats, essent posada en escena ab tot l'aparat, decoracions y trajos d'aleshores.

Lo Eldorado no está molt afortunat. Los teatres de Madrid no han fet aquesta temporada res de bo, y lo Eldorado, com á eco d'aquells, se'n ressent. *Falvorilla* es una obreta de bastant moviment escénich, però sense sustancia. Creyém que, ara que en les *esferes* polítiques se parla tant de regeneració, no estaria de més que n'arriés algún esguig alatropellat y decaygut *gènero chico*, puix tan petit se va fent, que acabarà per no dexarse veure.

Igual podém dir de la Gran via, més aquest ha tingut la sort, últimament, de topar ab una obreta: *El barbero de Sevilla*, pel estil de *Los Hugonotes* y altres del meteix género, que es de lo millorèt que s'ha fet en abdós teatres. Té tipos y situacions cómiques que fan riure y una música bastant agradable.

L. F.

RONDALLES CATALANES IL·LUSTRADES

L'AUCELLET

Vetaquí que una vegada eran un marit y muller que tenian un noy y una noya; però'l noy era fillastre de la dona y la noya ho era del marit. Com que la madrastra no se'l estimava gens al fill del seu home, un día, no sabent que fer per dinar, perque eran tan pobres que no tenian gayre bé res, ella

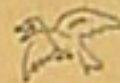

que sí, que mata al noy, lo cou, y diu á la seva filla:

—Té, Toneta, ves á portar lo dinar al teu pare. La noya que se'n hi va, y quan va ésser pel camí, li surt una velleta, que li diu:

—Toneta, bona Toneta, de lo que menjará'l teu pare, vols donarmen los ossets que te'n faré una cosa?

—Prou, prou.
Y vetaquí que la noya va guardar tots los ossos y'ls va dur á la vella, qui n'hi va fer un aucellet,

que tot seguit se va escapar volant, anantsen cap á un lloch hon comptavan diners, y ell que's posa:

La mare m'ha mort,
lo pare se m'ha menjat,
la Toneta m'ha plorat.

—¿Qué diu aquest aucell?
—Si'm donéu aquests diners vos ho tornaré á dir.

—Té, donchs, á veure.
—Poscume'ls sota l'aleta.

Ho torna á dir y fuig desseguida cap á una altra banda, h'u estavan fent un vestit molt bonich, y ell que diu:

La mare m'ha mort,
lo pare se m'ha menjat,
la Toneta m'ha plorat.

—¿Qué dius, aucellet? Tórna'ho á dir.
—Si'm donéu aquest vestit, sí que ho diré.
—Té, vina.
—Poscume'ls sota aquesta altra aleta.

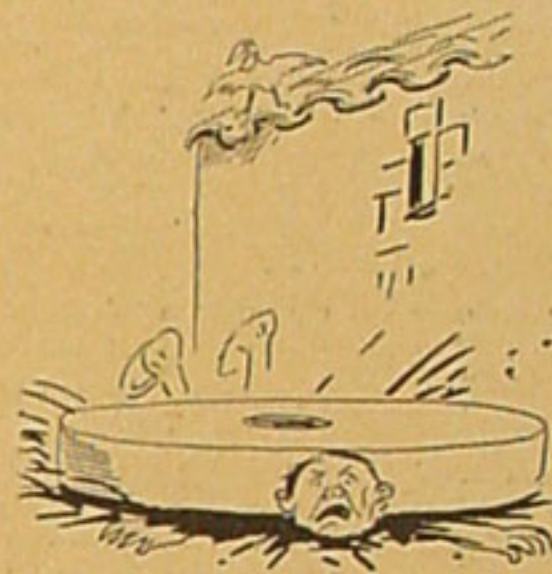
Li posan y ho torna á dir, fugint desseguida cap á un moll de farina, y ell que, axís que hi arriba, se posa á cantar:

La mare m'ha mort,
lo pare se m'ha menjat,
la Toneta m'ha plorat.

—Y ara, ¿qué diu aquest aucell?
—Si'm portéu la mola del moll á dalt de la tendalada, vos ho tornaré á dir.

—Té, aquí la téns.

Quan los ho deya s'escáu que passava lo seu pare, que's va quedar tot parat al sentirlo; però molt més encara quan veu que li tira una bossa de diners. ¿Ne voléu allavors de alegría? Y corrent se'n va anar cap á casa, per á esplicarho. La Toneta, tot seguit que se'n va cap hon li havia dit lo seu pare, y l'aucell, axí que la veu, torna á dir lo meteix y li tira'l vestit. Podéu comptar allavors la Toneta que contenta; se'n va corrent cap á casa seva, y diu á la seva mare:—Ay, mare! Corréu, cuytéu, anéu á veure l'aucell que enrahona y tifa coses; miréu á mi quin vestit m'ha tirat.

Ella que se'n hi va, y l'aucellet, axís que veu á la seva madrastra, li tira la mola de moll, que la va esclafá tota y fuig volant cap á casa seva, hon va trovar al seu pare y á la Toneta, y'ls va esplicar tot lo que havia succehit, y des de llavors, com que la madrastra era morta, y tenian diners, varen viure molt feliços per tots los anys de la seva vida.

BIBLIOGRAFIA

(En aquesta secció's donará compte de tots los llibres que'ns envien autors ó editors.)

CARTA PASTORAL PÓSTUMA del Excmo. é Il·lustríssimo Dr. don José Morgades y Gili, Obispo de Barcelona.—Barcelona.—Imprenta de Subirana Hermanos.—1901.

Pochs moments després de haver donat l'últim cop de má á la Carta pastoral que endregava al clero y fidels de la seva Diócesis ab motiu del principi del nou sigle, queya ferit de mort per traydora malaltia lo Dr. Morgades. Aquelles planes, recullides y publicades ara ab amorosa sollicitut per sos parents, tenen, donchs, lo doble valor de la doctrina en elles continguda y aclarida ab abundants notes, y de ser com lo testament evangélich que llegá als seus estimats diocessans.

Y per cert que ben agrañits poden estar aquests de la valua del llegat, ja que es tot ell un enfilall de belles consideracions y saludables ensenyances teològiques á propósit dels problemes que portan revolt y preocupat á tot lo món en aquesta entrada del sigle XX.

CONSISTORI DELS JOCS FLORALS DE BARCELONA.

Hem rebut la llista de les composicions presentades al concurs d'aquest any, qual nombre puja á 198, haventhi ademés quatre que no han pogut en trarhi per faltar á les condicions senyalades en lo Cartell de convocatoria.

MEMORIA leída en Junta general ordinaria por el secretario general de la *Sociedad de Socorros mútuos la Dependencia mercantil*.—Valencia.—1901.

Resenya feta en estil clar y senzill, tal com per-

toca, dels actes realitzats per aquella institució valenciana y de son estat econòmic al final del any 1900, presentada pel Secretari don Joan Adell.

LA NOCHE MALDITA —Leyenda escrita en verso por don Juan Jue y Figueras.—1901.

Obreta en vers castellá, que's ven á 50 céntims en les llibrerías y kioskos.

CANÇONS CATALANES, originals de Narcisa Ferrisat.

Han sortit fins ara ddes cançons d'aquesta col·lecció: la primera titulada *La falsa nineta*, lletra d'Arthur Masriera, y la segona, *Lo filador d'or*, lletra de Mossén Jacinto Verdaguier.

ANALES DE LA ACADEMIA BIBLIOGRÁFICO-MARIANA.—Lleyda.—1901.

Aquesta publicació repartí ab son darrer número un folleto titulat *Maria en la Historia.—En España durante el siglo XIX*, por don José A. Brugalat, Arcediano, y *Suma aurea de las alabanzas de la bienaventurada Virgen María, Madre de Dios, concebida sin pecado*, obra de Joan Jaume Bourrasé, Canonge de la Iglesia de Tours, traduhida per la Academia.—Tomo VII, quadern I.

Lo Catalanista, setmanari de Sabadell.—Després de dos anys de forçós silenci, ha reaparegut tan animós com sempre aquest valent campió de la causa de Catalunya. Sia benvingut.

La Alhambra.—Revista quinzenal d'arts y lletres que's publica á Granada, baix la direcció de don Francisco de P. Valladar.

CURIOSITATS

Y PASSATEMPS

XARADA

Quart des-sis-quinta-sesta dos-sesta;
quart cinch-sis-quinta sis cinch-final;
quatre tres-quatre-cinch-sis tres-quarta
y hu-dos-tres-quatre quarta-final.

SOLUCIÓ AL PASSATEMPS DEL NÚMERO PASSAT.

XARADA. — Mes-tres sa.

La seva herencia!!! — (Life, New-York.)

Sumari del núm. 10.

GRAVATS: L'Strauss al Liceu: Concert del día 6 del corrent. (Dibuix de C. Pujol). — Tema d'Una vida d'héroo, autógraf d'En Strauss (Del album del «Orfeo Catalá»). — Retrato d'En Ricart Strauss. — Italia Vitaliani, distingida actriu dramática. — Retrato y autógraf d'En Félix Gras, poeta provençal. — Joan Pierbugi (Palestrina). — Per Sant Joseph: Acabament de la felicitació (dibuix de Mariano Foix). — Actualitats extrangeras: La llengua irlandesa al parlament inglés. — Atentat contra l'Emperador d'Allemanya. — Don Jaume Arús y Font, distingit notari y patriota catalá. — Detall de Vilassar de Mar. — Casa del senyor Sitjes Bassa (Vilassar). — Chor y senyera de «Lo Planter». — Mistral en 1867 (fot. de Carjat). — Mistral segons una lámina de *Des Alpes aux Pyrénées*. — Mistral, 1850. — Emblema d'En Mistral. — Mistral, 1867 (ayguafort de Hebert). — Retrato y autógraf d'En Mistral, 1901. — Mistral, pedra del Ródano: pintada per F. Gras.—Mistral, relleu de J. B. Amy. — Mistral (fot. de Gerodon). — Mistral, 1894. — Casa de Mistral á Maillane. — Mistral, 1882 (dibuix de J. de la Chevreuse). — La font de Tourne, ilustració per *Lo poema del Rosa*. — Chateau-Renard, ilustració de *Nerto*. — Honres á Verdi: La plaça del Capitoli, Roma (fot. de nostre correspon-sal Decio Graziotti). — Arts industrials: Cartell mural. — Lo foot-ball á Barcelona (fot. de T. Schields y A. Leask). — Caricatures extrangeres.

TEXT: Crònica de Catalunya, per Ferrán Agulló y Vidal. — Félix Gras. — Palestrina. — Ricart Strauss. — May més t estimaré, per Lluís Nadal (dibuxos de A. Utrillo). — Vilassar de Mar, per P. J. S. — Nostres gravats. — Germanor catalano-provençal: III, Frederich Mistral, per Víctor Oliva. — Sport, per J. Elías Juncosa. — Revista de Teatres, per L. F. — Bibliografía. — Publicacions rebudes. — Curiositats y passatemps. — Anuncis.

MODAS: Crònica parisenca, per Juliette. — Nostres figurins. — Consells práctichs.

ANUNCIS

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

(ÚNICA ILUSTRACIÓ CATALANA)

REVISTA ARTÍSTICH-LITERARIA

DE

Catalunya, Valencia, Balears y Rosselló.

Rambla de las Flors, 20, primer.

CADA NÚMERO UNA PESSETA

Mig any. . . . . 11 pessetes.

Un any. . . . . 20 »

Extranger.

Un any. . . . . 25 franchs.

A Filipines, Cuba, Puerto-Rico y demás paissos de l'América llatina, fixarán los preus los senyors corresponsals.

Pagos á la bestreta.

COLECCIO COMPLERTA

DE

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

(primera época.)

Se trova de venda á n'aquesta Administració al preu de

CINCH PESSETES.

ARTÍSTIQUES TAPES PERA GUARDAR

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

apropiades pera Casinos y Biblioteques.

PREU 4'50 PESSETES.

Se venen á n'aquesta Administració y á casa de nostres corresponsals.